

Yitro – Déléguer : avantages et inconvénients

Source : Likouté Si'hot volume 16, seconde Si'ha de Yitro

<p>Yitro analyse la méthode employée par Moché pour juger le peuple d'Israël</p>	<h2 style="font-size: 2em;">1</h2>
<p>יתרו ית, יג: ...וישב משה לשפט את העם .. מן הבקר עד הערב. וירא חתן משה .. ויאמר: ...מדוע אתה יושב לבדך .. נבל תכל גם אתה גם העם הזה אשר עמך. ...עתה שמע בקלי איעצך ויהי אלקים עמך, היה אתה לעם מול האלקים והבאת אתה את הדברים אל האלקים; והזהרתה אתה את החקים ואת התורת... ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שנאי בצע ושמת עליהם שרי אלפים שרי שרי חמשים ושרי עשרת. ושפטו את העם בכל עת והיה כל הדבר הגדל יביאו אליך וכל הדבר הקטן ישפטו הם והקל מעליך ונשאו אתך. ...וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר.</p> <p>Yitro 18, 13 : Et Moché s'assit pour juger le peuple ... du matin jusqu'au soir. Le beau-père de Moché lui dit alors : « Pourquoi sièges-tu seul ?... Tu succomberas certainement, toi-même et le peuple qui t'entoure ! ...Ecoute ma voix, ce que je veux te conseiller et que D.ieu te soit en aide ! Représente, toi seul, le peuple vis-à-vis de D.ieu, en exposant les litiges au Seigneur ; notifie-leur également les lois et les doctrines. « Et tu choisiras parmi le peuple des hommes éminents, craignant D.ieu, hommes de vérité, ennemis du lucre et place-les à leur tête comme chiliarques, centurions, cinquanteniers et décurions. Ils jugeront le peuple en permanence ; toute affaire grave ils te la soumettront, tandis qu'ils décideront eux-mêmes les questions peu importantes. Ils te soulageront ainsi ». Moché écouta l'avis de son beau-père et effectua tout ce qu'il avait dit.</p>	<p style="text-align: center;">Yitro suggère à Moché de hiérarchiser le système juridique du peuple d'Israël. D.ieu accepte.</p>
<p>Analyse : Est-il possible que Moché n'ait pas pensé plus tôt à déléguer ?</p>	<h2 style="font-size: 2em;">2</h2>
<p>שפתי כהן, יתרו: איך לא עשה משה זו העצה מדעתו, וגם אהרן עם זקנים עם חכם ונבון כלם, אלא עד שבא יתרו ואמר 'איעצך'? כי ודאי רבוי עם כזה לא היה באפשרות לשפט לא משה ולא אלף דינים עמו! Sifté Cohen, Yitro : Comment Moché ne pensa-t-il pas plus tôt au conseil de Yitro ? Ni Moché, ni Aharon, ni les Anciens – tous « intelligents et sages » – nul ne pensa à cela avant que Yitro vienne les « conseiller » ? ! Il était pourtant évident que pour un peuple si nombreux, Moché avec mille juges n'aurait pas suffi !</p> <p>לקוטי שיחות: מזה מובן שבעיני משה - ומצד מדרגת משה כן הוא באמת - היה הוא לבדו יכול (וצריך) להתעסק במשפט העם, בין ב"דבר הגדול" ובין ב"דבר הקטן", ובכל זאת לא היה הדבר מזיק לא לו ולא לבני ישראל. Likouté Si'hot : Il faut donc en déduire que du point de vue de Moché, il estimait – et à juste titre selon son niveau – qu'il pouvait (et donc <u>devait</u>) lui seul s'occuper des jugements du peuple, des « affaires graves » comme « peu importantes », et que cela ne causerait aucun préjudice ni à lui-même, ni aux enfants d'Israël !</p> <p>רש"י יתרו ית, א: יתרו על שם שיתר פרשה אחת בתורה ואתה תחזה. Rachi sur Yitro 18, 1 : Yitro. « <i>Yèthèr</i> », parce qu'il a ajouté un paragraphe à la Torah : « <i>Et tu choisiras</i> ».</p>	<p style="text-align: center;">Moché avait certainement pensé à déléguer, mais il estimait être en mesure de diriger seul.</p>
<p>Développement : Quelques mois plus tôt, une histoire similaire était arrivée...</p>	<h2 style="font-size: 2em;">3</h2>
<p>ואתחננו ה, יט: ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך, וההר בער באש, ותקרבון אלי... ותאמרו, הן הראנו ה' אלקינו את כבודו ואת גדלו ... ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדלה הזאת? ... תקרב אתה ושמע את כל אשר יאמר ה' אלקינו, ואת תדבר אלינו. ויאמר ה' אלי: ...היטיבו כל אשר דברו. Vaet'hanane 5, 19 : Quand vous avez entendu cette voix sortir des ténèbres, tandis que la montagne était en feu, vous êtes venus vers moi en disant : « Certes, nôtre D.ieu nous a révélé Sa gloire et Sa grandeur, alors pourquoi nous exposer à mourir, consumés par cette grande flamme ? Va toi-même et écoute tout ce que dira D.ieu ; et c'est toi qui nous parleras ». Et l'Éternel me dit : « Tout ce qu'ils ont dit est bien dit ! ».</p> <p>רש"י. ואת תדבר אלינו. התשתם את כחי .. וכי לא היה יפה לכם ללמד מפי הגבורה ולא ללמד ממני. Rachi : C'est toi qui nous parleras. [Moché dit :] « Vous m'avez alors affaibli... n'aurait-il pas été plus beau d'apprendre de la bouche du Tout-Puissant que de la mienne ?! ».</p>	<p style="text-align: center;">Un peu plus tôt, le peuple d'Israël demande à Moché d'être leur intermédiaire face à D.ieu. Là encore D.ieu accepte !</p>
<p>Analyse : Moché aurait-il surestimé les enfants d'Israël à deux reprises ?</p>	<h2 style="font-size: 2em;">4</h2>
<p>לקוטי שיחות: אין פרוש הדבר שמשה רבינו טעה חס ושלום באמד מצבם של בני ישראל, אלא הפונה בזה היא, שבשעה שמשה רבינו מביט על בני ישראל (בשעה שהם נצבים יחד עם משה), הרי הם באמת במעמד ומצב נעלה יותר, באפן שיש ביכולתם לשמע תורה מפי הגבורה, כיון שמשה מרומם אותם ומקרבים למדרגתו. Likouté Si'hot : Cela ne signifie pas que Moché s'est trompé, puisse D.ieu nous en préserver, en surestimant la situation des enfants d'Israël. Il faut le comprendre ainsi : lorsque Moché observe les enfants d'Israël, alors qu'ils se tiennent près lui, ils sont véritablement dans un état plus élevé, à tel point qu'ils peuvent entendre la Torah « de la Puissance Céleste », puisque Moché les élève et les rapproche à son propre niveau.</p>	<p style="text-align: center;">Moché est conscient de sa capacité d'élever le peuple d'Israël à son niveau !</p>

<p>Explication : Pourquoi le peuple refuse-t-il l'élévation apportée par Moché ?</p>	<p>5</p>
<p style="text-align: center;">גמרא בבא מציעא לה, א: רוצה אדם בקב שלו מתשעה קבין של חברו.</p> <p>Guemara Baba Metsia 38a : Un homme préfère une mesure à lui plutôt que neuf mesures de son ami.</p> <p>לקוטי שיחות: בני ישראל טענו: מה שביכלתם ללמד מפי הגבורה, הרי אין זה אלא מפני שמשה מרומם אותם לדרגא כזו. ברצונם "לתפס" את התורה בכלי ההשגה שלהם, בכחותיהם הפרטיים, ובמעמד ומצב שבו עומדים הם מצד עצמם. ועל זה אמר הקב"ה "היטיבו כל אשר דברו", כי באופן זה תתקבל התורה ותקלט בפנימיותם.</p> <p>Likouté Si'hot : Les enfants d'Israël arguèrent que leur capacité à étudier auprès de la « Puissance Divine » n'est que du fait que <u>Moché</u> les élève à un tel niveau. Ils préférèrent donc « saisir » la Torah par leurs propres moyens, dans l'état personnel dans lequel ils se trouvaient. A cela, D.ieu répondit : « <i>tout ce qu'ils ont dit est bien dit !</i> », car c'est uniquement ainsi que la Torah sera acceptée et intégrée au plus profond de leur être.</p>	<p style="text-align: center;">Les enfants d'Israël préfèrent « saisir » et intégrer la Torah par leurs propres moyens.</p> <p style="text-align: center;">↓</p>
<p>Pourquoi Moché insiste tellement pour que l'enseignement transite par lui ?</p>	<p>6</p>
<p>זוהר ג' רלב, א (תרגום): משה רבינו: רבן של נביאים, של חכמים, של מלאכי השרת, שכינה מדברת מתוך גרונו.</p> <p>Zohar tome 3, 232a : Moché, maître des prophètes, des sages, des anges : la <i>Che'hina</i> parle par sa gorge.</p> <p>לקוטי שיחות: משה הוא שלמד תורה "מפי הגבורה" עצמו, אם כן אין ביכלת אף אחד מלבדו למסר את דבר ה' עם כל האור וכו'. כְּאֶשֶׁר יִשְׂרָאֵל שׁוֹמְעִים הַתּוֹרָה מִמֶּנּוּ, הֲרִי זֶה כְּאֵלוֹ הֵם שׁוֹמְעִים זֹאת "מפי הגבורה".</p> <p>Likouté Si'hot : Puisque Moché apprit la Torah de la « Puissance Divine » même, personne d'autre n'aurait pu transmettre la parole Divine avec autant de lumière. Or, puisque la présence divine « parlait de la gorge de Moché », lorsque le peuple d'Israël entendait la Torah de sa bouche – c'est comme s'il l'entendait de D.ieu Lui-même !</p>	<p style="text-align: center;">L'enseignement transitant par Moché est semblable à celui de D.ieu même !</p> <p style="text-align: center;">↓</p>
<p>Alors pourquoi Yitro conseille-t-il tout de même à Moché de déléguer ?</p>	<p>7</p>
<p>לקוטי שיחות: יתרו הגיע מארצו, ועל כן הוא ראה את ישראל במצבם מצד עצמם (לא מצד משה), ולכן טען שענין משפטים אינו יכול להיות על ידי משה עצמו. בענין למוד התורה, יש מקום לומר שמתרוממים ישראל לדרגת משה ולומדים בדרגתו, אבל בנוגע לעסקיהם, באותה שעה אין הם בעולמו של משה. אמנם המצב היה שהתיצבות בעלי הדינים לפני משה רבינו, היא גופא רוממה אותם בשעת מעשה מהתלבשותם בתוך עסקיהם.</p> <p>Likouté Si'hot : Yitro, venant de sa terre [de l'extérieur], observait les enfants d'Israël tels qu'ils étaient en eux-mêmes (sans être devant Moché). C'est pourquoi il arguait que leur <u>jugement</u> ne pouvait être tenu par Moché. Autant pour l'étude, on pouvait affirmer que le peuple d'Israël pouvait s'élever au niveau de Moché, mais dès lors qu'il s'agissait de <u>leurs</u> affaires, ils n'étaient plus dans le « monde » de Moché. Mais en réalité, le fait même que les plaignants se trouvaient devant Moché, cela les élevait, à ce moment, de leurs affaires...</p>	<p style="text-align: center;">Même dans leurs affaires, lorsque les enfants d'Israël se trouvent devant Moché, ils entrent dans son 'monde'.</p> <p style="text-align: center;">↓</p>
<p>Dans ce cas, pourquoi D.ieu accepte-t-Il la proposition de Yitro de déléguer ?</p>	<p>8</p>
<p>ע"פ גמרא מגילה יט, ב: כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש בתורה [גם בדורות הבאים] - הכל נתן למשה מסיני.</p> <p>Guemara Meguila 19b : Tout ce qu'un élève érudit innovera dans la Torah [durant les futures générations] – tout a déjà été donné à Moche sur le mont Sinai.</p> <p>לקוטי שיחות: היה צריך (גם) להבטיח את מצבם של בני ישראל לאחר כניסתם לארץ ישראל - שאף שלא ילמדו תורה מפי משה ולא יתורממו על ידו, הנה גם באותה שעה תגיע אליהם התורה (שהיא דבר ה' בכל הזמנים) על ידי ראשי אלפי ישראל שבדור - שיהיו סמוכים איש מפי איש עד משה רבינו. אמנם משה לא סבר לעשות בעצמו, כי באותה שעה (לפני החטא) - משה היה צריך להכניס את בני ישראל לארץ ישראל לגאולה השלמה.</p> <p>Likouté Si'hot : Il fallait (également) s'assurer de ce qui se passera avec les enfants d'Israël, une fois entrés en Israël : même lorsqu'ils ne pourront plus étudier la Torah directement chez Moché ni être élevés par lui, la Torah, <u>parole Divine</u> en tout temps, pourra leur être transmise par les Chefs de leur génération, formés de maître à élève depuis Moché. Néanmoins, Moché ne pensa pas à tout cela, car à cette époque (avant la faute), c'était bien lui qui devait les faire entrer en Israël, pour une délivrance qui aurait été parfaite et définitive.</p>	<p style="text-align: center;">D.ieu accepte la proposition de Yitro pour assurer la pérennité de la Torah, même lorsque Moché ne pourra pas le faire.</p> <p style="text-align: center;">↓</p>
<p>Enseignement : Moché était-il obligé d'aller vers le peuple d'Israël ?</p>	<p>9</p>
<p>לקוטי שיחות: דוקא על ידי ההתעסקות לסיע ולרומם יהודי הנמצא למטה מטה ביותר, נתן "לתפס" ולהמשיך מן הגבוה גבוה ביותר, ועל ידי זה נשלמת הפונה העליונה ד"נתאנה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים", בעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו, ודבר זה יהיה בשלמות ובגלוי בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.</p> <p>Likouté Si'hot : C'est précisément en s'efforçant d'aider et d'élever un Juif se trouvant au plus bas – que l'on peut « saisir » et atteindre les niveaux les plus élevés. C'est ainsi qu'est achevée la Volonté Divine : « D.ieu eut le désir d'avoir une demeure ici-bas », dans ce monde qui est « le plus inférieur possible ». Cet achèvement de la Volonté Divine sera parfait et visible avec la venue de Machia'h, très rapidement.</p>	<p style="text-align: center;">Enseignement : C'est en allant vers l'autre que l'on atteint le véritable sommet !</p> <p style="text-align: center;">↓</p>